

සීනෑම කෙනෙක් මත් ද්‍රව්‍ය ගැනීමට හේතු ගණනාවක් ඇත. තාවකාලික සුවය ලැබීම, කරදර අමතක කර දැමීම, නැත්නම් ඒවාගෙන් තාවකාලිකව වෙන්වී සිටීම, සමාජමය හේතු හිඛීම, සමාජයේ කැපී පෙනෙන තැනැත්තෙක් වීම ආදී හේතු ගණනාවක් මෙහි දී සඳහන් කළ හැකිය. කරුණාකුමක් වුවත් සීනෑම මත් ද්‍රව්‍යයක් ශරීර ගත වූ විට පොදු ක්‍රියාවලියක් ශරීරය තුළ සිදුවෙයි. අප එදිනෙදා ජීවිතයට බලපාන ඇතැම් කරුණු ගැන විද්‍යත්මක විග්‍රහයක් මෙම ලිපියෙන් ඉදිරිපත් කෙරේ.

අප ශරීරය තුළ සිදුවන සියලු සන්නිවේදන ක්‍රියා ස්නායු ජාලය විසින් ක්‍රියාත්මක වෙයි. 2006 අගෝස්තු

මත් උවදුර

ආචාර්ය උපාලි ඇම් සේනානායක

මොළයන්, මොළයේ තාරවිය හා බැඳි හයිපොතලමසන් (Hypothalamus) මිනිස් සන්නිවේදනයේ ප්‍රබල ම මධ්‍යස්ථානයයි. එහි විවිධ කොටස් ඒ ඒ සන්නිවේදනයට විශේෂඥතාවක් දක්වයි. ජාලයක් ලෙස සිදුවන මෙම සක්‍රියතා පද්ධතිය අපට දූතෙන් කුසගින්න, පිපාසය, සතුට, වේදනාව දුක් බර හැගීම් රාශය ආදිය ඒ ඒ පුද්ගලයාට උචිත ලෙස පාලනය කරයි.

මත් ද්‍රව්‍ය ශරීරගත වූ විට එහි ස්වාධීන නිදහස් ක්‍රියාකාරීත්වයට බලපෑම එල්ල කරයි. මූලදී තරමක් හෙමින් සිදුවුවද එය පාලනය නොකළහොත් මානසික විකෘති තත්ත්වය දක්වා වර්ධනය වෙයි. යම් ලෙසකින් මත්ද්‍රව්‍ය දිගුකාලීනව ගන් විට එනම් එයට අබ්බැහිවීම සිදුවුවහොත් සංවේදී ස්වභාවය සම්පූර්ණයෙන්ම අක්‍රියවෙයි.

මස්තිෂ්ක බාහිකය ලෙස හඳුන්වන මොළයේ පිට පැත්ත ශබ්දය, දුෂ්ටය, සිතුවිලි නිවැරදිව තේරුම් ගැනීමට සමත් මධ්‍යස්ථානවලින් සමන්විතය. මත්ද්‍රව්‍ය වන මත් පැන් (ඒතයිල් මධ්‍යසාරය) අබ්බ, මෝර්ෆීන්, හොරොයින්, (මත් කුඩු) උදහරණ ලෙස මෙහිදී දැක්විය හැකිය. මේවා මෙම මධ්‍යස්ථානවල ක්‍රියාකාරීත්වය විකෘති කරවයි.

මත්ද්‍රව්‍ය ගත් තැනැත්තෙක්ව පරීක්ෂාවට ලක් කරන සරල ක්‍රමයක් ඇත. දකුණතේ දබර ඇඟිල්ල අඩි දෙකක් තැහැයට ඉදිරියෙන් තබා එය ක්‍රමයෙන් ලංකර තැහැය මත තබන ලෙස අණ කිරීම එම ක්‍රමයයි. තමා හොඳ සිහියෙන් සිටිනම් එය පහසුවෙන් කළ හැකි දෙයකි. මත් ද්‍රව්‍ය ගෙන ඇත්නම් මගත් ආයාසයක් ගෙන එය කළ යුතුය. එනම් බොහෝවිට නාසය මත තොට මුහුණේ වෙතත් තැනක

ඇඟිල්ල තබනු ඇත. දුර පැහැදිලිව නොපෙනීමත්, ශබ්දය හරිහැටි නොඇසීම මත් ද්‍රව්‍ය ගත් කෙනෙකුට ඇතිවන නවත් ලක්ෂණ දෙකක් වෙයි. මේ තිසා කුමන මත් ද්‍රව්‍යයක් ගෙන හෝ වාහනයක් පැදවීම තීතියෙන් තහනම්ය. එය මාරාන්තික අනතුරු ගෙන දෙනවාක් මෙන්ම, ශබ්ද සංඥා නොඇසී රථය දිගටම ධාවනය කිරීම තිසා වෙඩි තැබූ අවස්ථා රාශියක් වාර්තා වෙයි.

ශරීරයට ගන්නා මත්ද්‍රව්‍යයක් හෝ ඖෂධයක් බිඳ දමා බලරහිත කරන්නේ අක්මාව මගිනි. යම් ලෙසකින් දිගින් දිගටම අක්මාවට මෙම බර පැටවෙන්නේ නම් එය අක්මා ක්‍රියාකාරීත්වයට හානි පමුණුවයි. උදහරණයක් ලෙස මත් පැන් පානය කරන්නකුගේ අක්මාව මෙලෙස විනාශ වෙයි. ප්‍රාතිහාර්යකට මෙන් අක්මාවේ කොටස් පහක් ඇත. මේ එක කොටසක් දක්වා අක්මාව බිඳ වැටුණ ද එය යළිත් ස්වයං ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට හැකියාවක් ඇත. මත්පැන් හෝ මත් ද්‍රව්‍ය ගෙන යළිත් ඉන් වැළකී සිටියහොත් අක්මාව යළි ප්‍රකෘති වී තිරෝගී දිවි පෙවතක් ගතකළ හැකිය. ඇතැම්විට මෙම අක්මා සෛල මැරී එය කෙඳි ගොඩක් බවට පත්වෙයි. තේරෙන බසින් පවසන්නේ නම් බිම අතුගාන පොල්-කෙඳි කොස්සක් බවට පත්වෙයි. එම රෝග තත්ත්වය "සිරොසිස්" ලෙස හැඳින්වෙයි. මෙහි ප්‍රතිඵලය රක්ත හීනතාව, සංගමාලය සහ තෙහෙට්ටුව ඇති වී මුළු අක්මා ප්‍රදේශයම ඉදිමී යාමය. අවසාන ප්‍රතිඵලය මරණය සිදුවීමයි.

බොහෝ මත් ද්‍රව්‍ය ගන්නේ නම ආහාර වේල අමතක කරති. හෙරොයින් මත්කාරය හා වමනය ඇති කරයි. සෛල විචලනය කිරීමේ හැකියාව මත්පැන් සතුය. ආමාශ ගත වූ විට අභ්‍යන්තර ආමාශ පටලයට හානි පමුණුවයි. මෙසේ කල් යත්ම ආමාශයේ අභ්‍යන්තර බිත්ති පොත්කලන් හෙවත් දිය බුබුළු බවට පත් වෙයි. ඒවා පිරිපීමෙන්, ආමාශයට දියර වහනය වෙයි. මත් පැන් පානය කරන්නන් ගේ ආමාශයේ වතුර එකතු වන ලෙස හඳුන්වන්නේ මෙම තත්ත්වයයි. එවිට ආහාර ජීර්ණය නිසි පරිදි සිදු නොවී අවසානයේ දී මරණය සිදුවෙයි.

හෘදයවස්තුවට සිදුවන විනාශය ගැන ද සඳහන් කළ යුතුමය. ඕනෑම මත් ද්‍රව්‍යයක් ගත් විට හදවතේ ගැස්ම වැඩි වෙයි. අධික රුධිර පීඩනය එහි ප්‍රතිඵලයයි. දුම්වැටියක් පානය කරන විට හද ගැස්ම මිනිත්තුවකට 20 වරක් දක්වා වැඩිවෙයි. රුධිර තාල තුළ මේදය තැන්පත් වීම තිසා රුධිර ගමනට බාධා පැමිණෙයි. දුම්බිම තිසා ආමාශ සෛල තුවාලවීම ද සිදුවෙයි. දුම් පානයේ දී පෙණහළුවලට ඇතුළු වන කාබන්මොනොක්සයිඩ් වායුව පෙනහළු මගින් ඔක්සිජන් සැපයීමේ ක්‍රියාව අඩාල කරයි. රුධිරයේ ඇති හිමොග්ලොබින්-

වල එක් කාර්යයක් වන්නේ ඔක්සිජන් ප්‍රවාහනය කිරීමයි. කාබන් මොනොක්සයිඩ් වායුව ඇති විට එයට වඩාත් ඇල්මක් දක්වන හිමොග්ලොබින්, ඔක්සිජන් වෙනුවට කාබන්-මොනොක්සයිඩ් ප්‍රවාහනය කරයි. මෙවිට පරිවෘත්තීය ක්‍රියා කිරීමට අවශ්‍ය ඔක්සිජන් නොලැබීමෙන් අවසානයේ දී මරණය සිදුවෙයි.

මත්ද්‍රව්‍ය වලට ඇබ්බැහිවීම හෙවත් මත්ද්‍රව්‍ය ලෝලිත්වය ඕනෑම මත්ද්‍රව්‍ය ගන්නෙක් තුළ ඇතිවන ලක්ෂණයකි. මේ මත්ද්‍රව්‍ය ලෝලිත්වය මත්ද්‍රව්‍ය වෙළෙඳුම ජීවමානව තබයි. සමාජමය බලපෑම තිසා මත්ද්‍රව්‍ය ගැනීමට බොහෝ

මත් කුඩු ජාවාරම් ජාත්‍යන්තර ජාවාරම්කි. බොහෝ සංවිධානවලට අවශ්‍ය මුදල් ලබා ගන්නේ මෙම මත් කුඩු වෙළෙඳාමෙනි. එහි අවසාන පුරුක අහිංසක පාසල් සිසුවෙක්, ගමේ ගොඩේ අසරණ කෙනෙක් විය හැකිය. බොහෝ විට මෙම අවසාන දැවටුමේ ඇත්තේ පිරිසිදු හෙරොයින් නොවේ. පීටි හෝ වෙනත් ද්‍රව්‍ය සමඟ මිශ්‍ර කළ ශරීර සෞඛ්‍යයට අහිතකර ද්‍රව්‍ය වෙයි.

දෙනෙක් පෙළඹෙයි. ළමා වියේ දී පාසල් මිතුරන් හෝ ගමේ මිතුරන් සමඟ එකතු වී හොරෙන් පලමුව පානය කළ මත් වැටිය බොහෝ දෙනෙකුට මතක ඇත. මත් පැන් හෝ කසිපපු ස්වල්පයක් පානය කිරීමට පෙළඹෙන්නේ ද එබඳු වටාපිටාවකි. අනුන්ට පෙනෙන්නට සිගරට්ටුවක් දල්වා පානය කිරීම, සමාජමය එකතුවීමකදී මත්පැන් පානය කිරීම තත්ත්ව ලක්ෂණයක් (state symbol) ලෙස පිළිගනී.

එහෙත් ගංජා, හෙරොයින් හෝ මත්පෙති ගැනීමට පෙළඹෙන්නේ තැරැවිකාරයන් ගේ බලපෑම තිසාය. පලමු සාම්පල් ටික නොමිලයේ ලබා දී එයට ඇබ්බැහි වූ විට ඒවා සපයන්නෙක් මාර්ගයෙන් ලබාගත යුතුවෙයි. බොහෝ මත්ද්‍රව්‍යවල එක් ලක්ෂණයක් වෙයි. පලමු මාත්‍රාවෙන් ලබන තෘප්තිය පවතින්නේ ටික දිනක් පමණි. ඉන්පසු එම තෘප්තියම ලබා ගැනීමට මාත්‍රාව වැඩි කළ යුතුය. ඇත්ත වශයෙන් ම මේ බොහෝ දෙනෙක් උත්සාහ කරන්නේ පලමු මාත්‍රාවෙන් ලද තෘප්තිය යළි ලබා ගැනීමටය.

මත් ද්‍රව්‍ය ජාවාරම අද සල්ලි ගලන ගහක් බවට පත් වී ඇත. බොහෝ මත් ද්‍රව්‍ය නිපදවන්නේ තුන්වැනි ලෝකයේ රටවල්ය. අබිං ලබා ගන්නේ පොපී පැලෑටියේ ගෙඩිය සීරීමෙන් වැස්සෙන කිරි එකතු කිරීමෙනි. බුරුමය, සියම් සහ ලාඕසය ආශ්‍රිත ත්‍රිකෝණයේ විශාල

වශයෙන් පොපී වගා කෙරේ. ඉන් කිරි ලබා ගන්නේ ද සාමාන්‍ය දුප්පත් ජනතාව විසිනි. කිරි ඝන වූ පසු කළුවෙයි. අබිං නමින් එය හැඳින්වෙයි. ඒවා මිලදී ගන්නේ තැරැවිකාරයන් විසිනි. රසායනාගාරයක් තුළ දී එහි සක්‍රීය රසායන ද්‍රව්‍ය වන මෝෆින් වෙන්කර එය තවදුරටත් ඇසටලීකරණය කිරීමෙන් හෙරොයින් ලැබේ. අපට ඇසෙන 'මත්කුඩු' යන නම දී ඇත්තේ මෙම හෙරොයින්වලටය. ක්‍රියාකාරීත්වය මත එය ද වර්ගීකරණය කර ඇත.

මත් කුඩු ජාවාරම ජාත්‍යන්තර ජාවාරමකි. බොහෝ සංවිධානවලට අවශ්‍ය මුදල් ලබා ගන්නේ මෙම මත් කුඩු වෙළෙඳුමෙනි. එහි අවසාන පුරුක අහිංසක පාසල් සිසුවෙක්, ගමේ ගොඩේ අසරණ කෙනෙක් විය හැකිය. බොහෝ විට මෙම අවසාන දැවටුමේ ඇත්තේ පිරිසිදු හෙරොයින් නොවේ. පීටි හෝ වෙනත් ද්‍රව්‍ය සමඟ මිශ්‍ර කළ ශරීර සෞඛ්‍යයට අහිතකර ද්‍රව්‍ය වෙයි.

කොකේන් ලබා ගන්නේ කොකා නමින් හැඳින්වෙන දකුණු අමෙරිකාවේ වැවෙන ගසකිනි. ඉන් ලබා ගන්නා මත් ද්‍රව්‍ය මෙක්සිකෝව හරහා ඇමෙරිකාවට ප්‍රවාහනය කරයි. කොකේන් වගා කරන්නේ ද සාමාන්‍ය ගම්බද ජනතාවයි. ඉන් විශාල ආදායමක් ලබා ගන්නේ ද අතරමැදි ජාවාරම්කාරයන් විසිනි.

ශ්‍රී ලංකාවේ හේත්වල වැවෙන ගංජා ද ප්‍රසිද්ධ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ගයකි. සාමාන්‍ය ශාක පත්‍ර වියළා ගැනීමෙන් ගංජා ලැබේ. ගංජාවල සක්‍රීය රසායනය ටොප්‍රා හයිඩ්‍රෝකැනබිනෝල් (ටී. එච්. සී.) නමින් හැඳින්වෙයි. එය ශරීරගත වීමෙන් හෘද ස්පන්දනය වැඩිවෙයි. උද්දමයක් ඇති වෙයි. කාලය, හැගීම්, ශබ්ද ආදී සන්නිවේදන ක්‍රම විකෘති වෙයි. කාංසාව, භ්‍රාන්තිය, මනස විකෘතිවීම වේගයෙන් සිදුවෙයි.

හම්ප් යනු ගංජා පැලෑටියේ ස්ත්‍රී ලිංග කොටස්වල මැලියම් සහිතව ලබාගන්නා ශාක කොටසය. එහි ටී. එම්. සී. අධිකය. මත්වීමේ ගතිය වේගවත්ය. කුඩා කැට හෝ තහඩු ලෙස මෙය වෙළෙඳ පොළේ ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ මත් පැන් සහ දුම්වැටි දැන්වීම් තහනම් කර තිබේ. ප්‍රසිද්ධ තුන්වල දුම්පානය තහනම්ය. මේ සියල්ලන්ගෙන් අධික බද්දක් අය කරනු ලැබේ. කරුණු කෙසේ වෙතත් මත් ද්‍රව්‍ය වසංගතය ජාතිය පුරා ඔබ්බ දවා ඇත.

මෙය වලක්වා ගැනීමට හෝ පාලනය කර ගැනීමට යොදා ගත හැකි හොඳම වාහකයා පාසල් දරුවායි. මත්ද්‍රව්‍ය උවදුර මගින් සිදුවන අතිවූ විපාක තරයේ හිතට කවා ඒවා පාලනය කිරීමට ගම් මට්ටමෙන් දැරුවත් දැනුවත් කිරීම දැනටමත් කරනු ලැබේ. කළ යුතුව ඇත්තේ එය තවත් විශාල පරිමාණයෙන් ජවයකින් ක්‍රියාත්මක කිරීමයි.